

A SZELLEMI TULAJDONT ÉRINTŐ JOGSÉRTÉSEKRŐL SZÓLÓ 2020. ÉVI HELYZETJELENTÉS

A szellemi tulajdonjogok fontossága, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértése, valamint a hamisítás és a kalózkodás elleni küzdelem

VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ

2020. június

Előszó

Hosszú évek óta bizonyított, hogy a szellemi tulajdont érintő bűncselekmény nem áldozat nélküli bűncselekmény, és ezt e legutóbbi helyzetjelentés is megerősíti, kiemelve néhány, az EUIPO által a megfigyelőközpontra keresztül végzett kulcsfontosságú kutatást.

Ez a jelentés a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok fontosságát hangsúlyozza az EU gazdasága, és ezáltal a 2020 első felét uraló, és hosszú távú hatásokkal fenyegető COVID19-válságból való kilábalás szempontjából.

A szellemi tulajdont érintő jogsértésekkel kapcsolatos egyik, a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezettel közösen készített tanulmány a hamisított gyógyszerek területével foglalkozik, amely a hamisítási tevékenységek között talán a legszívtelenebb. Ez a tanulmány még egyértelműbben ráirányította a figyelmet a lakosságot fenyegető veszélyre.

A hamisított gyógyszereken, gyermekjátékokon és a hamis kozmetikai termékeken túl más problémás területek is vannak. Akadnak olyan rejtett veszélyek, amelyek a szellemi tulajdont érintő valamennyi bűncselekményre vonatkoznak, és amelyek túlmutatnak a jogszerűen működő ágazatokban történő munkahelymegszűnéseken és az állami bevételek kiesésén.

A szellemi tulajdont érintő bűnözést a bűnözők viszonylag alacsony kockázatú tevékenységnek tartják, amelyet a szervezett bűnözés más típusainak támogatására használnak fel. Az Európával közösen készített jelentés esettanulmányokat mutat be a pénzmosással, a közokirat-hamisítással, a kiberbűnözéssel, a pénzügyi csalással, a kábítószer-előállításával és -kereskedelemmel való kapcsolódási pontokról.

Egyre egyértelműbb, hogy a fogyasztók egészségét és biztonságát, valamint a környezetet érő károk, továbbá a szellemi tulajdont érintő és más típusú bűncselekmények közötti kapcsolat sürgős és összehangolt nemzetközi fellépést tesz szükségessé.

A szellemi tulajdont érintő bűncselekmények esetében az egész társadalom áldozatnak tekinthető, és ez a jelentés rámutat arra, hogy a szellemi tulajdon-jogok érvényesítésének ismét a szervezett bűnözés elleni küzdelem egyik uniós prioritásaként kell szolgálnia.

Christian Archambeau

az EUIPO ügyvezető igazgatója

Vezetői összefoglaló

Ez a jelentés az Európai Unió Szellemi Tulajdoni Hivatala (EUIPO) megbízásából a szellemi tulajdont érintő jogsértések európai megfigyelőközpontja (megfigyelőközpont) által az elmúlt években az EU-ban elkövetett szellemi tulajdont érintő jogsértések kiterjedtségéről, nagyságrendjéről és – mind gazdasági, mind nem gazdasági – következményeiről folytatott kutatás eredményeit összegzi. A jelentés ismerteti és megvitatja a szellemi tulajdonjogok által az EU-gazdaságban képviselt gazdasági érték bizonyítékait, ezen érték kihasználásának mértékét, ezen érték megszerzésére irányuló jogsértési mechanizmusokat és az ezen kihívásokkal szemben hozott intézkedéseket. Az Europol (a Bűnüldözési Együttműködés Európai Uniósi Ügynöksége) által vizsgált ügyek alapján a szervezett bűnözői csoportok részvételére is fény derül.

Az Európai Szabadalmi Hivatallal (EPO) partnerségben 2019-ben készített tanulmányban az EUIPO megállapította, hogy a fokozott szellemitulajdonjog-igényű ágazatok EU-gazdasághoz való teljes hozzájárulása a bruttó hazai termék (GDP) körülbelül 45%-át és a munkahelyek 29%-át teszi ki (további 10%-ot azokban az ágazatokban, amelyek a fokozott szellemitulajdonjog-igényű ágazatoknak nyújtanak árukat és szolgáltatásokat). Ezen ágazatoknak tudható be a világ többi részével folytatott uniós kereskedelem legnagyobb része, és az EU-ból származó áruexport 96%-át adják. Munkavállalóikat 47%-kal magasabb fizetésben részesítik, mint más ágazatok. Úgy tűnik továbbá, hogy a fokozott szellemitulajdonjog-igényű iparágak jobban átvészelték a pénzügyi válságot, mint a gazdaság többi része, amint azt a foglalkoztatásban és a GDP-ben való nagyobb részesedésük is jelzi a korábbi, 2016-os tanulmányhoz képest. Az egyes vállalkozások szintjén a gyorsan növekvő kis- és középvállalkozásokról (kkv-k) szóló, szintén az Európai Szabadalmi Hivatallal együttműködésben 2019-ben közzétett tanulmány szerint a szellemitulajdon-jogokat használó kkv-k nagyobb valószínűséggel fognak növekedést elérni a következő években, mint más vállalatok.

A szellemitulajdon-jogok magas értéke miatt e jogok megsértése jövedelmező bűnözői tevékenység, amelynek észlelése esetén a felderítés és a büntetés kockázata viszonylag alacsony. A szervezett bűnözői csoportok jelentős szerepet játszanak a hamisításban és a kalózkodásban, és a szellemi tulajdont érintő bűncselekményeket gyakran más típusú bűncselekményekkel – például a pénzmosással, az emberkereskedelemmel és esetenként a kényszermunkával – együtt követik el, amint azt az Europol és az EUIPO két közös jelentése, *A szellemi tulajdon elleni bűncselekmények általi fenyegetettség 2019. évi értékelése* (amely egy terroristaszervezethez köthető uniós esetről is beszámolt), valamint a több országra kiterjedő bűnözésről szóló, 2020 júniusában közzétett jelentés is dokumentálja. A szervezett bűnözői csoportok a technológia és a forgalmazási csatornák fejlődésével egyre összetettebben működnek, és ezzel párhuzamosan egyre bővül a hamisított termékek köre.

A hamisítók által alkalmazott üzleti modellek termékeik forgalmazása és az illegális digitális tartalmak forgalmazásának és fogyasztásának népszerűsítése során nagymértékben támaszkodnak az internetre.

Az EUIPO és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (OECD) által 2019-ben készített tanulmány szerint a nemzetközi kereskedelemben 2016-ban elkövetett, szellemi tulajdont érintő jogsértések a világkereskedelem akár 3,3%-át is elérhetik. Az EU import akár 6,8%-a – azaz évente 121 milliárd euró – hamisított termékekből áll. Mindkét számadat lényegesen magasabb, mint a két szervezet által 2016-ban közzétett korábbi kiadásban megállapítottak, ami azt jelzi, hogy az elmúlt években a probléma még súlyosabbá vált.

Az EUIPO számos ágazati tanulmány keretében az EU-ban 11 ágazatban (közvetlenül a vizsgált iparágakban és az azokhoz kapcsolódó ellátási láncok tekintetében) becsülte meg a hamisítás miatt kieső bevételeket. Ezek a veszteségek a 2013-2017 közötti időszakban évente több mint 83 milliárd eurót tettek ki. Emellett több mint 671 000 munkahely szűnt meg a legális vállalkozásoknál, és a tagállamok évente 15 milliárd euró adóbevételről estek el.

Bármilyen súlyosak is ezek a gazdasági károk, a hamisított áruk által a közegészségben, a fogyasztók biztonságában és a környezetben okozott károk kétségtelenül még súlyosabb következmények. 2020 márciusában az EUIPO és az OECD közös tanulmányt tett közzé a hamisított gyógyszerekről, amelyből kitűnik, hogy nemcsak a táplálékkiegészítőket, hanem a súlyos betegségek kezelésére szolgáló gyógyszereket – többek között az antibiotikumokat, a daganatos vagy a szívbetegségek gyógyszereit – is hamisítják, ami halálos következményekkel járhat az ilyen gyógyszereket alkalmazó betegekre nézve. A COVID19-világjárvány 2019-es évvégi kitörését, majd az egész világon való elterjedését követően a hamisítók figyelmüket arra fordították, hogy hamis tesztkészleteket, hamisított egyéni védőfelszereléseket és – még a kezeléseknél a hatóságok általi jóváhagyását megelőzően – a betegség gyógyítására szolgáló hamisított gyógyszereket gyártsanak⁽¹⁾.

Az EUIPO azzal, hogy elemezte az uniós piacfelügyeleti hatóságoktól (MSA) származó adatokat, tovább dokumentálta a hamisított termékekből – például játékokból, ruházati cikkekből, elektromos készülékekből és egyéb fogyasztási cikkekből – eredő, a fogyasztók egészségét és biztonságát fenyegető veszélyeket. A veszélyek közé tartozott az olyan veszélyes vegyi anyagoknak és toxinoknak való kitettség, amelyek akut vagy hosszú távú egészségkárosodást, fulladást, áramütést, tűzvészeket és különböző típusú sérüléseket okozhatnak. A hamisítványok egyes típusai, mint például a hamis növényvédő szerek, kárt okozhatnak mind azoknak a mezőgazdasági termelőknek, akik azokat a terményeikre alkalmazzák, mind pedig azoknak a fogyasztóknak, akik a terményeket fogyasztják.

A hamisított termékek és kalóztartalmak értékesítésének elemzésén felül az EUIPO a keresleti oldalt, azaz az uniós polgárok szellemi tulajdonhoz fűződő jogokról alkotott véleményét és a jogsértő termékek, illetve szolgáltatások vásárlására irányuló hajlandóságát is tanulmányozta. A fogyasztókat hamisított termékek vásárlására és szerzői jogi védelem alatt álló tartalmak illegális elérésére sarkalló ösztönzők közé tartoznak az alacsonyabb árak, a könnyű hozzáférhetőség és az ilyen tevékenységekhez kapcsolódó társadalmi stigma alacsony foka. Különös hangsúlyt fektetnek a fiatalokra, és 2019-ben frissített, a szellemi tulajdonra és a fiatalokra vonatkozó eredménytáblát tettek közzé, amely azt mutatja, hogy az előző, 2016-os felméréshez képest az EU-ban a fiatalok kisebb valószínűséggel fogyasztanak kalóz digitális tartalmakat, de valamivel nagyobb valószínűséggel vásárolnak hamisított árukat.

E fejleményekre válaszul az EUIPO, köz- és magánszektorbeli partnerekkel karöltve, számos intézkedést tesz és támogat e kihívások leküzdése érdekében. Ezen intézkedések közé tartozik a jogosultak tájékoztatása a jogsértések változó helyzetéről; együttműködés az Europollal a szellemi tulajdont érintő bűncselekményekre adott szélesebb körű válaszok terén, nem utolsósorban az Europolon belül a szellemi tulajdont érintő bűncselekményekkel foglalkozó szakosodott egység finanszírozásában való részvétel révén; a jogalkalmazók képzésének elősegítése Unió-szerte a CEPOL-lal (Európai Unió Bűnüldözési Képzési Ügynöksége) és az Eurojusttal (Büntető Igazságszolgáltatási Együttműködés Európai Ügynöksége) együttműködésben; az Európai Bizottság arra irányuló erőfeszítéseinek támogatása, hogy kezelje a hamisított áruk harmadik országokban történő értékesítését. Az IP Enforcement Portal egyedülálló platformot biztosít a jogosultak és a jogalkalmazók számára az információk biztonságos megosztásához, a végrehajtással kapcsolatos adatok további elemzés céljából

⁽¹⁾ Az Europol figyelemmel kíséri a helyzetet, és 2020 áprilisában jelentést tett közzé „Viral Marketing – Counterfeits, substandard goods and intellectual property crime in the COVID-19 pandemic” (Virusmarketing – Hamisított és minőségileg kifogásolható áruk, valamint a szellemi tulajdont érintő bűncselekmények a COVID19-világjárvány idején) címmel. Hozzáférhető a következő weboldalon:

https://www.europol.europa.eu/sites/default/files/documents/report_covid_19_-_viral_marketing_counterfeits.pdf.

történő gyűjtéséhez, valamint a harmadik felek által elkövetett jogsértésekről és az Európai Bizottság szellemi tulajdont érintő bűncselekményekkel kapcsolatos tevékenységeiről való tájékoztatáshoz. Az EUIPO emellett munkafolyamatokat kezdeményezett olyan új technológiákkal kapcsolatban, amelyek jelentős szerepet játszhatnak a jogsértések elleni küzdelemben, valamint a szellemi tulajdon online környezetben való védelmének fokozása érdekében együttműködést kezdeményezett olyan közvetítőkkal, mint az e-kereskedelmi piacterek.

Ami a jogérvényesítést illeti, az uniós és globális szintű jogérvényesítési műveleteket az Europol, az OLAF (Európai Csalás Elleni Hivatal) és az INTERPOL koordinálja, a műveleteket pedig az egyes tagállamokban a bűnüldöző hatóságok hajtják végre.

A jogérvényesítési tevékenységek célja elsősorban a szellemitulajdon-jogokat sértő áruk és szolgáltatások kínálatának csökkentése. Az érme másik oldala a keresleti oldal. Az EUIPO a tagállamokkal, valamint a magán- és civil társadalmi partnerekkel együttműködve számos csatornán keresztül igyekszik felhívni a polgárok figyelmét a szellemi tulajdon fontosságára és tiszteletben tartásának szükségességére. Ezek a következők:

- az „IP in Education” munkafolyamat, amelynek célja, hogy a szellemi tulajdont minden szinten beépítse az iskolai tantervekbe;
- tájékoztatási tevékenységek, mint például az „Ideas Powered” kezdeményezés vagy médiakampányok, vagy például az e-jelentés közzétételével összefüggőek, hangsúlyt fektetve a fogyasztóknak a hamisított áruk veszélyeiről való tájékoztatására;
- a fogyasztók tájékoztatása a jogszerűen hozzáférhető digitális tartalom elérhetőségéről az *agorateka* portálon keresztül;
- az AUTHENTICITY program, egy olyan európai városokból álló hálózat kiépítése, amelyek elkötelezettek a szellemi tulajdonjogok védelmének fontosságával kapcsolatos tudatosság növelése iránt.

A SZELLEMI TULAJDONT ÉRINTŐ JOGSÉRTÉSEKRŐL SZÓLÓ 2020. ÉVI HELYZETJELENTÉS

A szellemi tulajdonjogok fontossága, a szellemi tulajdonhoz fűződő jogok megsértése, valamint a hamisítás és a kalózkodás elleni küzdelem

2020. június